

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7Cdo/216/2019
Identifikačné číslo spisu:	1393898900
Dátum vydania rozhodnutia:	21.04.2022
Meno a priezvisko:	JUDr. Lubor Šebo
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2022:1393898900.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov: 2.) H. E., nar. XX.XX.XXXX, bytom M. XX, Y. E., 3.) T. E., nar. XX.XX.XXXX, bytom I., U., 4.) K. E., nar. XX.XX.XXXX, bytom J. XX, U. všetci zastúpení POLÁČEK & PARTNERS s. r. o., AK so sídlom Hurbanovo nám. 1, Bratislava, IČO: 50 568 124 proti žalovaným: 1.) W. Q., nar. XX.XX.XXXX, bytom M. XX, Y. E., 2.) K. D., nar. XX.XX.XXXX, bytom I. 1, U., 3.) R. Q., nar. XX.XX.XXXX, bytom R. XX, Y. E., 4.) J. Q., nar. XX.XX.XXXX, bytom B. Y. X/X/X, T., N., zast. JUDr. Janou Ondrášikovou, advokátkou so sídlom Bernolákova 12, Levice, o vyrovnanie dedičských podielov, vedenom na Okresnom súde Bratislava III pod sp. zn. 10C/162/1993, o dovolaní žalobcov proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave zo dňa 28. marca 2018 sp.zn. 4Co/420/2016, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave zo dňa 28. marca 2018 sp.zn. 4Co/420/2016 zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava III (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom č.k. 10C/162/1993-458, zo dňa 13. júna 2013 zamietol žalobu žalobcov v 1.) až 4.) rade, ktorou sa voči žalovaným domáhali vyrovnania dedičských podielov po H. E., zomr. XX.XX.XXXX (ďalej len „poručiťka“) v znení žalobného petitu po pripustení zmeny žaloby na pojednávaní dňa 13.06.2013, žalovaným v 1.) až 3.) rade náhradu trov konania nepriznal a žalobcom uložil povinnosť spoločne a nerozdielne zaplatiť žalovanému v 4.) trovy konania.

2. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom zo dňa 28. marca 2018 sp.zn. 4Co/420/2016 rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej časti potvrdil, žalovaným v 1.) až 3.) rade nárok na náhradu trov odvolacieho konania nepriznal a žalovanému v 4.) rade priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania proti žalobkyni v 4.) rade v plnom rozsahu. Odvolací súd poukazom na § 387 ods. 2 CSP sa v celom rozsahu po skutkovej a právnej stránke stotožnil s dôvodmi odvolaním napadnutého rozsudku. Odvolací súd súhlasil so záverom súdu prvej inštancie, že žalobcovia

nepreukázali, že ich právny predchodca je osobou oprávnenou podľa § 14 ods. 1 zák. č. 293/1992 Zb. Odvolací súd zároveň poukázal na to, že predmetom odvolacieho prieskumu nebolo rozhodnutie o zamietnutí nárokov uplatnených žalobcami v 2.) a 3.) rade, keďže títo neboli v konaní zastúpení a odvolanie proti rozsudku súdu prvej inštancie nepodali.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podali žalobcovia (ďalej len „dovolatelia“) dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzovali z § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. b) CSP.

3.1 Dovolatelia poukázali na to, že súdy nekonali so žalobcami v 2.) a 3.) rade ako s odvolateľmi aj napriek tomu, že odvolanie podali. Súdy neskúmali procesné podmienky konania, neodstránili jeho nedostatky a rozhodnutím vo veci samej odopreli prístup k súdu žalobcom v 2.) a 3.) rade, ktorým zároveň nebolo doručené vyjadrenie žalovanej v 4.) rade k podanému odvolaniu, po smrti žalobkyne v 1.) rade odvolací súd nevydal rozhodnutie o pokračovaní v konaní s jej nástupcami a nedostatočne odôvodnil napadnuté rozhodnutie. Súdy pri posudzovaní zastúpenia žalobcov vychádzali z toho, že v spise sa nachádzalo iba plnomocenstvo zo dňa 09.12.2013, podľa ktorého boli JUDr. Malým zastúpené iba žalobkyne v 1.) a 4.) rade. Na základe uvedeného odvolací súd mylne vychádzal z toho, že žalobcovia v 2.) a 3.) rade odvolanie nepodali. JUDr. Malý však podal odvolanie za všetkých žalobcov, čo vyplýva z hlavičky odvolania, z poslednej strany odvolania ako aj z jeho obsahu. Skutočnosť, že JUDr. Malý zastupoval a konal za všetkých žalobcov vyplýva zo súdneho spisu, keď túto skutočnosť potvrdzujú listiny súdu prvej inštancie, resp. spoločné podania žalobcov, ako napríklad zmena návrhu na vyrovnanie dedičských podielov zo dňa 27.12.2012, uznesenie súdu o pripustení zmeny petitu zo dňa 07.02.2013, zápisnice o pojednávaní. Súd prvej inštancie konal s JUDr. Malým ako so zástupcom všetkých žalobcov, ktorí konali v súčinnosti s JUDr. Malým. Ak by bol pravdivý záver odvolacieho súdu o tom, že žalobcovia v 2.) a 3.) rade neboli zastúpení JUDr. Malým, tak súd prvej inštancie porušoval ich práva počas celého súdneho konania tým, že ich riadne nepredvolával na pojednávania, nekonal s nimi, nemal od nich vykázané doručenie písomností. Súdy mali postupovať predpísaným postupom, keď nedostatok preukázania písomného plnomocenstva je nedostatok podmienky konania, ktorý možno odstrániť (NS SR, sp. zn. 2Cdo/249/2004, 1Cdo/152/2010, 1SZa/3/2016, 1Xcdo/28/2016).

3.2 Dovolatelia za právnu otázku v zmysle § 421 ods. 1 CSP označili posúdenie, či sú aktívne vecne legitimovaní na podanie žaloby, keď z právnej úpravy vyplýva, že Štátne notárstvo muselo na dedičov autoritatívne pôsobiť, aby svoje pozemky usporiadali v súlade so zákazom drobenia pôdy. Súdy zhodne tvrdili, že z Rozhodnutia Štátneho notárstva nevyplýva, že toto autoritatívne zasahovalo do vyporiadania dedičstva po poručiteľke a viedlo dedičov k dohode o vyporiadaní dedičstva, ktorá by vyhovovala v prvom rade štátu. Tvrdenia súdov vychádza z nedostatočnej analýzy vtedy platnej a účinnej právnej úpravy, pričom súdy nezohľadňovali § 40 Notárskeho poriadku. Dovolatelia mali za to, že boli aktívne vecne legitimovaní a súdy vykonali nesprávne právne posúdenie procesného postavenia žalobcov.

3.3 Dovolatelia žiadali, aby Najvyšší súd SR zrušil napadnutý rozsudok odvolacieho súdu a vec mu vrátil na nové konanie, resp. aby zrušil napadnutý rozsudok odvolacieho súdu a rozsudok súdu prvej inštancie a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

4. Žalovaný v 4.) rade vo vyjadrení k dovolaniu vyjadril nesúhlas s dovolaním poukazujúc o.i. na to, že žalobcovia v 2.) a 3.) rade po tom ako im bol doručený rozsudok súdu prvej inštancie neoznámili súdu, že sú zastúpení JUDr. Malým. Žalovaný v 4.) rade navrhol aby odvolací súd dovolanie žalobcov v 2.) a 3.) rade odmietol a dovolanie žalobkyne v 4.) rade zamietol.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podali v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strany sporu, v ktorých neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpené advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), skúmal, či sú splnené ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania a bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie dovolateľov je dôvodné.

6. Podľa § 420 písm. f) CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý

proces.

7. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu vydaných do 30. júna 2016 tak, že sa ním rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci (to ako súd viedol spor) znemožňujúca strane sporu realizáciu jej procesných oprávnení a máriaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní (R 129/1999, sp. zn. 1Co/6/2014, 3Cdo/38/2015, 5Cdo/201/2011, 6Cdo/90/2012). Tento pojem nemožno vykladať extenzívne jeho vzťahovaním aj na faktickú meritórnu rozhodovaciu činnosť súdu. „Postupom súdu“ možno teda rozumieť iba samotný priebeh konania, nie však konečné rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť žalobou uplatneného nároku (sp. zn. 3Cdo/110/2017, 4Cdo/128/2017, 8Cdo/56/2017).

8. Dovolatelia tvrdili, že k porušeniu ich práva na spravodlivý proces došlo o.i. tým, že súdy nekonali so žalobcami v 2.) a 3.) rade ako s odvolateľmi aj napriek tomu, že odvolanie podali prostredníctvom právneho zástupcu.

9. Podľa § 161 ods. 1 CSP ak tento zákon neustanovuje inak, súd kedykoľvek počas konania prihliada na to, či sú splnené podmienky, za ktorých môže konať a rozhodnúť (ďalej len "procesné podmienky").

10. Podľa § 161 ods. 3 CSP ak ide o nedostatok procesnej podmienky, ktorý možno odstrániť, súd urobí vhodné opatrenia na jeho odstránenie. Pritom spravidla môže pokračovať v konaní, ale nesmie vydať rozhodnutie, ktorým sa konanie končí. Ak sa nepodari nedostatok procesnej podmienky odstrániť, súd konanie zastaví.

11. Z obsahu spisu vyplýva, že súdu prvej inštancie bolo dňa 11.12.2012 doručené plnomocenstvo udelené advokátovi JUDr. Malému na zastupovanie žalobkyní v 1.) a 4.) rade (č.l. 373). Následne súd prvej inštancie s týmto právnym zástupcom konal ako so zástupcom všetkých žalobcov, čo vyplýva jednak zo zápisníc o pojednávaní, ako aj z ďalšieho postupu súdu prvej inštancie, keď napríklad vyjadrenie žalovaného v 4.) rade (č.l. 400) bolo zaslané len JUDr. Malému ako právnenému zástupcovi všetkých žalobcov, súd prvej inštancie pripustil zmenu žalobného petitu doručenú iba JUDr. Malým (č.l. 422) v mene všetkých žalobcov,

12. na pojednávaní konanom dňa 13.06.2016, na ktorom bol vyhlásený rozsudok bol prítomný iba JUDr. Malý a súd mal za to, že tento ako zástupca všetkých žalobcov ospravedlnil aj neúčast' žalobcov v 2.) a 3.) rade, súd prvej inštancie v záhlaví rozsudku uviedol, že JUDr. Malý zastupuje všetkých žalobcov a rozsudok doručoval za žalobcov len JUDr. Malému. Až následne po vrátení spisu odvolacím súdom bol rozsudok doručený žalobcom v 2.) a 3.) rade.

13. Dovolací súd z obsahu spisu ďalej zistil, že dňa 14.11.2013 bolo súdu prvej inštancie doručené odvolanie podané JUDr. Malým, z obsahu ktorého vyplýva, že toto podáva v mene všetkých žalobcov. Plnomocenstvo na zastupovanie žalobcov v 2.) a 3.) rade k odvolaniu pripojené nebolo. Z napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu vyplýva, že mal za to, že odvolanie podal JUDr. Malý len ako zástupca žalobkyní v 1.) a 4.) rade. K uvedenému dovolací súd poznamenáva, že z obsahu spisu vyplýva, že hoci sa v spise nachádza plnomocenstvo pre JUDr. Malého na zastupovanie žalobkyne v 1.) rade, avšak táto zomrela dňa 18.06.2013, teda pred podaním odvolania.

14. Skutočnosť, že zástupca je oprávnený za stranu konať pred súdom, musí byť preukázaná, a to predložením písomného splnomocnenia. Nedostatok preukázania splnomocnenia je treba považovať za nedostatok podmienky konania, ktorý možno odstrániť. Procesným dôsledkom neodstránenia tohto nedostatku je zastavenie konania. Na odstránenie nedostatku preukázania zastúpenia bude spravidla postačujúcim opatrením súdu výzva tomu, kto vystupuje ako splnomocnenec, aby v určenej lehote predložil požadované splnomocnenie. V prípade neodstránenia tohto nedostatku splnomocnencom, je potrebné rovnakú výzvu adresovať ešte aj strane (rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2Cdo/249/2004 a 1Cdo/152/2010).

15. Dovolací súd dospel k záveru, že dovolatelia opodstatnene namietali vadu spočívajúcu v nesprávnom postupe odvolacieho súdu, ktorého povinnosťou bolo vyzvať JUDr. Malého na doloženie plnomocenstva na zastupovanie žalobcov v 2.) a 3.) rade. Hoci bol rozsudok súdu prvej inštancie žalobcom v 2.) a 3.) rade riadne doručený až po podaní odvolania, avšak postup súdu prvej inštancie, ktorý konal s JUDr. Malým ako s právnym zástupcom aj žalobcov v 2.) a 3.) rade, bol schopný vyvolať u týchto žalobcov pocit, že odvolanie riadne podali prostredníctvom JUDr. Malého, keď z ich vyjadrení vyplýva, že tohto na svoje zastupovanie v konaní splnomocnili, resp. že konali v súčinnosti s ním. Ak súd prvej inštancie po vrátení spisu odvolacím súdom zistil, že JUDr. Malý žalobcov v 2.) a 3.) rade v konaní nezastupuje, nič mu nebránilo v tom poučiť týchto žalobcov o potrebe opätovného podania odvolania alebo ich vyzvať na doplnenia plnomocenstva, keď predmetná situácia bola vyvolaná i postupom súdu prvej inštancie.

16. Dovolací súd teda konštatuje, že dôvodom znemožňujúcim žalobcom v 2.) a 3.) rade ako dovolateľom realizáciu ich procesných práv bol nesprávny postup súdu prvej inštancie v konaní a následný postup odvolacieho súdu, ktorý mal vyzvať žalobcov v 2.) a 3.) rade ako aj JUDr. Malého na doplnenie podania, t.j. plnomocenstva, v stanovenej lehote. Postup oboch súdov, možno vyhodnotiť ako nesúladný s príslušnými procesnými ustanoveniami, v dôsledku čoho bola žalobcom v 2.) a 3.) rade odňatá možnosť konať pred súdom.

17. Vzhľadom k zisteniu, že v konaní došlo k procesnej vade podľa § 420 písm. f) CSP, ktorá skutočnosť je okolnosťou, pre ktorú musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie vždy zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou, nemôže byť považované za správne, Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie (§ 449 ods. 1, § 450 CSP).

18. Z dôvodu, že konanie bolo zaťažené vadou podľa § 420 písm. f) CSP, pre ktorú bolo potrebné rozhodnutie odvolacieho súdu zrušiť, dovolací súd sa v ďalšom už nezaoberal ďalšou argumentáciou dovolateľov ani namietanou prípustnosťou dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP. Postupoval v súlade s rozhodovacou praxou dovolacieho súdu, ktorá sa ustálila na názore, že v prípade dôvodne namietanej vady zmätočnosti ide o procesnú nesprávnosť, pri ktorej je predčasné podrobiť napadnuté rozhodnutie meritórnemu dovolaciemu prieskumu (1Cdo/166/2017, 2Cdo/88/2017, 3Cdo/146/2018, 4Cdo/191/2018, 8Cdo/70/2017).

19. O trovách pôvodného konania a trovách dovolacieho konania rozhodne súd prvej inštancie v novom rozhodnutí (§ 453 ods. 3 CSP).

20. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.